

MULTI-SITE heeft tóch kans in Nederland

Het multi-site-systeem voor het houden van varkens is al jaren populair in Noord- en Zuid-Amerika, Azië en Spanje. Het is een efficiënte manier van bedrijfsvoeren en financieel aantrekkelijk doordat het betere technische resultaten oplevert. Door gezondere dieren en specialisatie kan een kostprijsvoordeel van 5 procent haalbaar zijn. Waarom komt het in Nederland niet van de grond?

Antoon van den Berg
In de opkomst van producentenintegraties ziet Van den Berg kansen voor multi-site-bedrijven in Nederland.
 Foto: Hendrix Genetics

Antoon van den Berg, directeur van Hendrix Genetics, heeft in verschillende landen kennisgemaakt met het multi-site-systeem, onder andere in Spanje waar hij jaren woonde. Bij multi-site gaan biggen van zo'n 6 kg naar de biggenopfok op een of meer andere locatie(s), en als ze een gewicht van 25 tot 35 kg hebben bereikt, worden ze weer verplaatst naar een afmestbedrijf. We praten dan over grote aantallen dieren. "Het werkt vanaf 2.500 zeugen", schat Van den Berg. De opfok, het afmesten en de verplaatsingen van de dieren gebeurt all-in-all-out en de grootte van de groep dieren moet tussen de verschillende locaties dus op elkaar zijn afgestemd. "Het grote voordeel van multi-site is dat je makkelijker een hoge gezondheidsstatus kunt houden en als je die verliest is het gemakkelijker en goedkoper om hem te herstellen. Je trekt immers de productie uit elkaar en elk

bedrijf heeft dieren in maar één leeftijds-categorie." Daarnaast kunnen de mensen op de locaties zich specialiseren. "En specialisatie leidt tot een lagere kostprijs en betere resultaten." ABN Amro heeft in haar rapport over de varkenshouderij de kosten en opbrengsten van een multi-site-systeem laten zien. Het gaat hier om een tweewegmulti-site-systeem, waarbij alleen de zeugen met biggen gescheiden zijn van de vleesvarkens. Wilbert Hilkens, sectormanager intensieve veehouderij bij ABN Amro, ziet zeker wat in multi-site voor Nederland. "De grootste besmettingskans ligt bij zeugen en die zijn tegelijk ook het sterkst. Speenbiggen zijn het meest gevoelig en toch zetten we die twee diergroepen bij elkaar. Hier liggen kansen."

Ondernemerschap werkt tegen
 Hoewel er in varkenshoudend Nederland wel een tendens is naar het volledig

gescheiden houden van de gespeende biggen en de zeugen, komen er geen echte multi-site-bedrijven voor. Volgens Hilkens is een driewegsysteem (zeugen, speenbiggen en vleesvarkens) voor Nederland nog een stap te ver. "Idealiter is een driewegsysteem het mooiste, dan profiteer je het meest van de voordelen. Een tweewegsysteem is de eerste stap in die richting." Van den Berg noemt een andere reden: "Het ondernemerschap van de varkenshouders is hier beter dan in de meeste andere landen. Maar tegelijkertijd is die sterkte een nadeel voor samenwerking. Varkenshouders zijn erg individualistisch, hechten aan hun vrijheid, binden zich niet zo sterk in verticale integraties van bijvoorbeeld veevoerbedrijven of slachterijen. En bij multi-site ben je juist afhankelijk van elkaar, je moet intensief samenwerken."

Kans: producentenintegraties

Toch zou multi-site in Nederland toekomst kunnen hebben, denkt Van den Berg. "Je ziet nu al meer verticale afstemming in de keten. Met name de grotere varkenshouders proberen op sommige gebieden samen te werken in inkoop, verkoop en uitwisseling van gegevens. Van den Berg ziet wel wat in deze ontwikkeling. "Met deze ideeën zou je de efficiëntievoordelen van een keten kunnen benaderen." Een kanttekening die de varkensman nog maakt, is dat een locatie voor een dergelijke keten wel goed gekozen moet worden. "Misschien zijn de agro-industrieparken wat, of de landbouw-ontwikkelingsgebieden (LOGs). Zo'n multi-site-systeem zou maximaal tot voordeel komen als het geïsoleerd weggezet wordt." Wilkens van ABN AMRO is ongeveer dezelfde mening toegedaan. "De Nederlandse varkenshouderij loopt bij groei tegen een aantal dingen aan.

'Vanaf A-bedrijf veel mogelijk'

Voor het multi-site-systeem is het tweemaal vervoeren van levende dieren noodzakelijk. Voorheen was dat in Nederland niet toegestaan, maar sinds het omzetten van de RVL-regeling in een verordening, is er meer mogelijk. Marieke van Lent van de PVE: "De regeling is omgezet op verzoek van de sector. Blijkbaar is er dus animo voor het tweemaal vervoeren van dieren. Een vermeerderingsbedrijf mag zijn dieren naar een speenbigbedrijf brengen, mits dat bedrijf alle afzetkanalen van de vermeerderaar overneemt. Als de dieren van een A-bedrijf komen (hoge gezondheidsstatus), dan is best veel mogelijk." Speenbiggen van een A-bedrijf mogen naar een E-bedrijf gebracht worden en vervolgens naar een opfokbedrijf (C-bedrijf). Als de sector aangeeft dat zij meer mogelijkheden wil, dan is zij zelf aan zet om daar verandering in te brengen.

Dat zijn arbeid, beperking van bouwlocaties en de gezondheid van de dieren. Met een multi-site-systeem kun je op al die dingen inspringen. Met name het inzetten van kennis en vaardigheden op meer locaties biedt kansen." <

Tabel 1. 1.000 vleesvarkens; tweewegmulti-site levert € 16.100 per jaar op.

Kosten en opbrengsten in euro's per gemiddeld aanwezig vleesvarken				
	traditioneel	multi-site	verschil	verschil per bedrijf
opbrengsten	118,30	118,30	0	0
Aankoop big en voer				
big (25 kg)	40,00	40,00	0	0
transport	1,00	1,00	0	0
voer	49,40	47,60	-1,80	1.800
uitval	1,70	0,68	-1,02	1.020
voervinst per vleesvarken	26,20	29,02	2,82	2.820
Overige toegerekende kosten				
gezondheidszorg	2,00	1,00	-1,00	1.000
heffing gezondheidszorg	0,20	0,20	0	0
gas, elektra, water	2,90	2,90	0	0
mest	5,40	5,40	0	0
saldo per vleesvarken	15,70	19,52	3,82	3.820
saldo per gem. aanwezige vleesvarkens	48,51	64,61	16,10	16.100

Bron: ABN Amro

Tabel 2. 2.000 zeugen; jaarlijks voordeel tweewegmulti-site € 73.800.

Kosten en opbrengsten in euro's per gemiddeld aanwezige zeug				
	traditioneel	multi-site	verschil	verschil per bedrijf
Opbrengsten				
biggen	1.016,00	1.040,00	24,00	88.000
slachtzeugen en opfokzeugen	61,07	61,07	0	0
totaal	1.077,07	1.101,07	24,00	88.000
Aankoop gelt en voer				
gelt	107,80	107,80	0	0
Voer opfok				
+ zeugen				
+ zoekbeheer	242,20	243,40	1,20	2.400
voer biggen	219,60	223,50	3,90	7.800
voervinst per gem. aanwezige zeug	507,47	526,37	18,90	37.800
Overige toegerekende kosten				
KI	34,00	34,00	0	0
gezondheidszorg	58,00	40,00	18,00	36.000
heffing gezondheidszorg	3,00	3,00	0	0
gas, elektra, water	87,00	87,00	0	0
mest	90,00	90,00	0	0
saldo per gem. aanwezige zeug	235,47	272,37	36,90	73.800

Bron: ABN Amro